

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Daniely Zemanové a soudce Petra Mikeše v právní věci žalobce: **Mgr. M. Š.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 3. 2016, čj. MSP-685/2015-OT-OSV/5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 7. 2016, čj. 3 A 99/2016-63,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Dne 19. 8. 2015 žalobce požádal Obvodní soud pro Prahu 4 (správní orgán I. stupně povinný dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím) o poskytnutí informace o obsahu jednoho z rozsudků vydaných tímto soudem. Obvodní soud mu 20. 8. 2015 sdělil, že písemná verze rozsudku nebyla dosud vypracována a že soudce má na vypracování rozsudku lhůtu do 1. 9. 2015. Žalobce podal dne 8. 9. 2015 stížnost na postup při vyřizování jeho žádosti o informace. Měl za to, že obvodní soud mu měl rozsudek zaslat hned po uplynutí lhůty k vypracování rozhodnutí. Obvodní soud mu téhož dne zaslal anonymizované znění vyžádaného rozsudku a odmítl poskytnout informace týkající se rodných čísel a příjmení účastníků řízení a informace o bydlišti fyzických osob. Žalobce se odvolal. Žalovaný zrušil rozhodnutí o odmítnutí poskytnout část informací týkajících se příjmení úředních osob; ve zbytku odvolání zamítl.

[2] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí žalobu. Zároveň požádal o osvobození od soudních poplatků. Ve sporu o poskytnutí informací by prý měl být od soudních poplatků osvobozen stejně jako správní orgány, které jsou osvobozeny jako organizační složky státu. Městskému soudu navrhl, aby řízení přerušil a Ústavnímu soudu podal návrh na zrušení příslušné části zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a to zejména položek 18 a 19 sazebníku poplatků. Městský soud žádosti o osvobození od soudních poplatků usnesením nevyhověl.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Domnívá se, že povinnost platit soudní poplatek za žalobu je v rozporu s právem na efektivní přístup k soudu a je diskriminační.

[4] Důvodnost kasační stížnosti posoudil NSS v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.); neshledal přitom vady, jimiž by se musel zabývat i bez návrhu.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Stěžovatel podal žádost o osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s. Neusiloval však o přiznání individuálního osvobození ze zákonem stanovených důvodů, tj. pro své majetkové poměry (to výslovně potvrdil v doplnění žádosti ze dne 24. 6. 2016). Ačkoliv tvrdí, že městský soud pochybil, pokud se jej netázal na jeho výdaje, tuto výtku dále v kasační stížnosti výslovně popřel tím, že o osvobození od soudních poplatků nežádal z důvodů *chudoby*, ale z důvodu *nerovnosti* účastníků řízení. Městský soud proto postupoval správně, v souladu se zásadou procesní efektivity a majetkové poměry nad rámec již předložených dokladů nezjišťoval. Současně nemohl žádosti vyhovět, neboť nesplňovala předpoklady § 36 odst. 3 s. ř. s. a stěžovatel jejich splnění ani netvrdil.

[7] Stěžovatel k žádosti připojil i návrh na předložení věci Ústavnímu soudu, který by měl posoudit ústavnost zákona o soudních poplatcích. Návrh zopakoval i soudu zdejšímu. Podle NSS však jsou dotčená ustanovení zákona o soudních poplatcích v souladu s ústavním pořádkem.

[8] Základním smyslem a účelem povinnosti platit poplatky za podání návrhů na zahájení soudního řízení je jednak určité snížení finanční zátěže státu spojené s fungováním soudnictví (fiskální funkce), jednak odrazení účastníků od podávání nesmyslných či šikanózních návrhů (regulativní funkce). Tyto pozitivní funkce soudních poplatků nicméně nesmí ve svém důsledku vytvářet těžce překonatelnou překážku přístupu k soudu [srov. např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, bod 13; náleží ÚS ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08 (N 49/52 SbNU 491)].

[9] Povinnost platit soudní poplatky obecně dopadá na každého z případných navrhovatelů. Právní řád však od ní ve vybraných případech a situacích upouští, resp. soudu umožňuje ji prominout. Zákon o soudních poplatcích v § 11 vyjmenovává vybrané typy sporů, v nichž se upouští od vybírání poplatku (věcné osvobození), a také definuje osoby, které soudní poplatek neplatí, a to buď nikdy, nebo pouze v uvedených typech řízení (osobní osvobození). Na výjimečné případy, v nichž by mohlo dojít ke zkrácení práva na přístup k soudu, pamatuje § 36 odst. 3 s. ř. s. (individuální osvobození).

[10] Rozhodnutí zákonodárce v obecné rovině osvobodit, resp. neosvobodit některé typy sporů a účastníků od soudních poplatků nevytváří nepřipustnou nerovnost ve smyslu čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, ani diskriminuje, jak tvrdí stěžovatel.

pokračování

Takovou diskriminaci by mohlo založit např. rozlišování účastníků, kteří by ve srovnatelném postavení byli či nebyli od poplatků osvobozeni kvůli jejich pohlaví, rase, barvě pleti, věku, či jinému „podezřelému“, tedy diskriminačně relevantnímu důvodu. Diskriminaci ani nerovnost účastníků nemůže založit to, že se fyzické ani právnické osoby nejsou zákonem obecně zbaveny povinnosti platit soudní poplatek, zatímco stát a jeho orgány jsou od poplatku osvobozeny.

[11] Stěžovatel a státní orgány nejsou ve stejném ani obdobném postavení. Nelze je navzájem porovnávat. Státní orgány jakožto povinné subjekty, které rozhodují o poskytování informací, totiž nemohou podávat žalobu proti svým rozhodnutím. Proto si nelze představit situaci, že by na stát povinnost platit poplatek za takovou žalobu dopadla. O vzájemné nerovnosti stěžovatele a správního orgánu při placení soudního poplatku by bylo možné uvažovat pouze na úrovni řízení o kasační stížnosti, kterou může podávat i správní orgán. O takovou věc v tomto sporu nejde.

[12] Avšak i pokud by stěžovatel podal stejně, či obdobně odůvodněný návrh na zrušení části zákona o soudních poplatcích v rámci řízení o kasační stížnosti, nemohl by být úspěšný. Státní orgány a ve vybraných případech i územní samosprávné celky jsou od soudních poplatků osvobozeny zejména proto, že by nedávalo smysl, aby stát jednou jeho organizační složkou (soudem) po jiné jeho složce požadoval zaplacení soudního poplatku. Takový poplatek by nesplňoval ani jednu z výše jmenovaných funkcí soudních poplatků (viz bod [8] shora). Přitom nezáleží na tom, že státní rozpočet má více rozpočtových kapitol, jak tvrdí stěžovatel.

[13] Bez dalšího nelze ani srovnávat žaloby ve věcech poskytování informací s návrhy ve věcech volebních, jejichž prostřednictvím se fyzické osoby mohou, byť v odlišné situaci, dovolávat ochrany politických práv. Návrhy ve volebních věcech jsou od soudních poplatků osvobozeny nejen proto, že jsou institutem ochrany řádného volebního procesu, ale také z důvodu přísných lhůt, ve kterých správní soudy musí o nich rozhodnout (např. 89 odst. 5; § 90 odst. 2; § 91 odst. 3 s. ř. s.; apod.).

[14] Na těchto závěrech nemohou nic změnit ani zbylé stížnostní námitky. Stěžovatel opakovaně zaměňuje povinnost zaplatit soudní poplatek, tj. *placení* nákladů soudního řízení, za institut *hrazení* nákladů řízení. Soudní poplatek za žalobu sice platí žalobce [§ 2 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích], avšak pokud je v řízení úspěšný, má zpravidla právo na náhradu nákladů řízení od státu, tj. od žalovaného [§ 60 odst. 1 s. ř. s.]. Zaplacený soudní poplatek se stěžovateli v případě jeho úspěchu ve věci proto zpravidla vrátí. V této souvislosti je též vhodné poukázat na ustálenou rozhodovací praxi správních soudů, která při hrazení nákladů řízení znevýhodňuje oproti žalobcům spíše správní orgány. I navzdory tomu, že v řízení měly úspěch, náklady řízení jim soudy ve smyslu § 60 odst. 1 a 4 s. ř. s. nepřiznávají (srov. např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 31. 3. 2015, čj. 7 Afs 11/2014-47, č. 3228/2015 Sb. NSS).

[15] S ohledem na výše uvedené NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[16] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému pak náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. října 2016

Zdeněk Kühn
předseda senátu